

за результатами впровадження розробленої педагогічної технології зміни є статистично достовірними, що підтверджено застосуванням методів математичної статистики.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розв'язання поставленої проблеми. *Подальшого вивчення потребують* питання забезпечення наступності в організації взаємодії між дошкільною і початковою ланками освіти, шляхи роботи з управлінським корпусом дошкільних навчальних закладів у контексті формування здорової особистості дитини тощо.

Список використаних джерел і літератури:

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України ; наук. ред. та упоряд. О. Л. Кононко. – К. : Світич, 2008. – 430 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошкільне виховання. – 1999. – № 1. – С. 5–19.
3. Бех І. Д. Виховання особистості : [у 2 кн.] / кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / Іван Дмитрович Бех / [ред. О. І. Цибульська]. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.
4. Лохвицька Л.В. Підготовка вихователів дошкільних навчальних закладів до формування здорової особистості дошкільника / Л. В. Лохвицька, Н. І. Семенова // Обрії : наук.-педагог. журнал. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2009. – № 2. – С. 88–91.
5. Про дошкільну освіту : Закон України. – К. : Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2001. – 56 с.

Анотація

А.С.Семенов, Н.І.Семенова

Формирование здоровой личности ребёнка 6-го года жизни в процессе взаимодействия дошкольного учебного заведения и семьи

В статье представлены психолого-педагогические основы и экспериментально проверена эффективность процесса формирования здоровой личности ребёнка 6-го года жизни в процессе взаимодействия дошкольного учебного заведения и семьи.

Ключевые слова: здоровая личность, формирование здоровой личности ребёнка 6-го года жизни, взаимодействие дошкольного учебного учреждения и семьи, педагогическая технология.

Summary

O.S.Semenov, N.I.Semenova

Forming a Healthy Personality of Children Between 5 and 6 Years of Age in the Process of Interaction Between Preschool Education Institutions and Families

The article presents the psychological-pedagogical foundations for forming a healthy personality of children between 5 and 6 years of age in the process of pedagogical interaction between preschool education institutions and families and offers an evaluation of the current state of affairs in the area.

Key words: healthy personality, forming a healthy personality of children between 5 and 6 years of age, interaction between preschool education institutions and families, pedagogical technology.

Дата надходження статті: «19» вересня 2012 р.

УДК 37.014.24(477:71)

Н.І.СИТНИК,
здобувач
(м. Чернівці)

Українсько-канадські зв'язки як чинник розвитку полікультурної освіти в Україні

У статті аналізуються зміст і особливості полікультурної освіти, розкриваються форми співпраці педагогів Канади і України щодо її забезпечення в українському освітньому просторі.

Ключові слова: полікультурна освіта, український освітній простір, українсько-канадські зв'язки.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасна система освіти України, перебуваючи у силовому полі багатовекторних глобалізаційних процесів, активно інтегрується в європейський і світовий освітній простір, забезпечує формування і розвиток демократичних цінностей та переконань, що мають сприяти побудові громадянського суспільства. Своєрідним каталізатором цього процесу є полікультурна освіта, яка допомагає людині швидко адаптуватися до умов життєдіяльності, що постійно змінюються, сприяє формуванню в неї багатогранної картини світу.

Феномен полікультурності став предметом особливих досліджень у світовій педагогіці на початку 60-х років ХХ століття. Інтерес до полікультурного виховання був обумовлений поширенням міжнародного співробітництва, посиленням боротьби етнічних і расових меншин за свої права в співтовариствах з поліетнічним складом. Поняття «полікультуралізм» набуло в педагогіці популярності й перетворилося в досить поширене кліше в педагогічній літературі.

На сьогоднішній день полікультуралізм трактується як демократична концепція культури й освіти, що проголошує пріоритет прав людини в культурному і громадському житті, рівність націй

і культурних моделей, неприпустимість расизму й шовінізму в державній політиці й приватному житті [1].

А полікультурна освіта трактується як одночасне придбання знань і відповідне виховання, передача більш точної й досконалої інформації при повазі до груп меншин, подоланні упереджень і заохоченні терпимості, поліпшенні академічних досягнень учнів з меншин, сприянні досягненню ідеалів демократії й плюралізму. Полікультурну освіту слід розглядати як частину педагогічних зусиль, що забезпечують культурно-соціальну ідентифікацію особистості, відкрити іншим культурам, національностям, расам, віруванням [2].

Аналіз досліджень і публікацій... Проблеми полікультурності обґрунтовували в своїх дослідженнях такі зарубіжні науковці, як Д.Бенкс, Г.Дмитрієв, Д.Дьюї, В.Магіс, Д.Міттер, С.Наушабаєва, С.Ніето, В.Подобед, Т.Рюлькер, М.Уолцер, М.Хінт та ін. Їхні дослідження стосуються запровадження полікультурної освіти, розробки концепції, моделі такої освіти тощо.

XXI століття посилює інтерес до цієї проблеми і в Україні. У вітчизняній педагогіці її досліджують такі вчені, як Р.Агадуллін, К.Антипова, Л.Голік, Є.Голобородько, О.Дубовик, Т.Клинченко, М.Красовицький, Т.Левченко, І.Лощенкова, А.Солодка, О.Сухомлинська та ін. Їхні праці загалом стосуються полікультурної освіти й виховання: історія становлення, важливість запровадження, методологія та теорія тощо. Проте поза увагою дослідників залишився такий важливий аспект даної проблеми, як співпраця освітян поліетнічних держав у сфері розбудови полікультурної освіти як чинника розвитку полікультурної картини світу школярів, що набуває сьогодні надзвичайної ваги і вимагає проведення її із площини теоретичної в практику.

Формулювання цілей статті... **Мета нашої статті** – проаналізувати роль українсько-канадських зв'язків у розвитку полікультурної освіти в Україні, збагатенні їх змісту, форм, методів і засобів здійснення.

Виклад основного матеріалу... Ідеї культурного плюралізму та полікультуралізму виникли в середовищах, які за своїм складом є багатокультурними. Формування таких суспільств є результатом природного та закономірного процесу еволюції людської цивілізації. Поліетнічна Канада є яскравим прикладом такого суспільства. Адже ще на початку 1970-их років уряди окремих провінцій (Саскачеван, Манітоба, Альберта), а згодом і федеральний уряд проголосили політику багатокультурності, яка надавала рівні можливості в розвитку національної культури, освіти, навчанні рідної мови всім етносам, що проживають на території держави. Вона передбачала допомогу в організуванні і спілкуванні через зв'язок з етнічними групами, підвищення свідомості культурної відмінності нації через програму канадської ідентичності, фінансування навчальних засобів для вивчення неофіційних мов, створення дорадничого комітету в справах канадських етнічних студій, заснування багатокультурних центрів для забезпечення духовних запитів громадян поліетнічного суспільства. Метою такої політики була розбудова сильнішої Канади, яка щедро ділиться з багатьма людьми своєю спадщиною, культурою, знаннями. Водночас наголошувалось, що все це залежить від кожного канадця, бо це все діється на добровільній основі. Українці, які з кінця XIX століття проживають на канадській землі і впродовж усього XX століття виборювали право на освіту рідною мовою та розвиток свого національно-культурного життя, скористалися засадами політики багатокультурності і досягли помітних результатів у її здійсненні. Це і дало їм можливість з проголошенням незалежної української держави допомагати їм у розвитку полікультурної освіти. Зумовлено це тим, що Україна належить до держав із полікультурним середовищем, що формувалося на її теренах протягом віків. Одне покоління залишало після себе культурні традиції, інше, удосконаливши їх, передавало наступним. Співіснування різноетнічних груп у певних соціальних умовах сприяло напрацюванню соціального досвіду, певних норм взаємин. Однак такого досвіду, як Канада, молода держава ще не мала.

По суті, ця обставина й визначила основні засади і форми співпраці. Вже на початку 90-х рр. Минулого століття в Торонто з ініціативи Світової Координаційної Виховно-Освітньої Ради (СКВОР) БУЛО СТВОРЕНО Інститут професійного розвитку вчителів, головним завданням діяльності якого визначено сприяння підвищенню професійної майстерності вчителів України оновленню змісту освіти на принципах гуманітаризації та гуманізації, демократизації всіх сфер шкільного життя, зокрема й розвитку полікультурної освіти.

Як відомо, методологічну основу полікультурної освіти складають філософські, культурологічні, етнологічні, соціологічні, історичні, педагогічні теорії, концепції та ідеї:

– розвиток етносів та їхніх культур (Ю.Бромлей, Л.Гумілев, А.Геллнер, Г.Парсонс, А.Тойнбі та ін.);

– культури, міжкультурних контактів в житті людства (О.Арнольдс, М.Бахтін, В.Біблер, А.Лосев та ін.);

– культуровідповідності освіти, котра відповідає соціокультурній реальності та етнокультурним характеристикам особистості (С.Гессен, Е.Ільєнков, Е.Каган, В.Сластенин та ін.);
– адаптації особистості до іншого культурного середовища (В.Крисько, Д.Річардсон, Т.Стефаненко та ін.)

Формою пропаганди і поширення ідей і принципів полікультурної освіти обрано курси підвищення кваліфікації вчителів, які щорічно, починаючи з 1993 року, проводить для вчителів і керівників шкіл усіх регіонів України та ближнього зарубіжжя Інститут професійного розвитку вчителів (Торонто, Канада).

До участі в роботі курсів, як правило, залучаються різні фахівці з одного закладу, що дає можливість сформувати команду однодумців, полегшує впровадження набутого досвіду.

У програму курсів включені предмети гуманітарного циклу, крім цього практикуються активні та інтерактивні методи навчання.

Головна мета курсів: поширення нових методик та технологій навчання, розвиток гуманітарної освіти та набуття практичного досвіду вчителями початкових класів, історії та психології, основ економіки шляхом проведення курсів підвищення кваліфікації.

Головні завдання проекту:

– Поширення методів активного та інтерактивного навчання учнів засобами передачі безпосереднього особистого досвіду канадських викладачів та освітян України, учасників курсів попередніх років.

– Розвиток безпосередніх зв'язків та співпраця між освітянами України і ближнього зарубіжжя (Польща, Румунія, Казахстан, Молдова) та діаспори Канади.

– Підготовка керівників курсів з числа слухачів, освітян України [3].

З української сторони у підготовці та проведенні курсів беруть участь освітяни м. Львова: Ганна Байовська (заступник директора СШ-13), Віра Шумило (вчитель початкових класів СШ-83), Любов Чуба (вчитель початкових класів СШ-83), помічники викладачів (по 2 чол. в кожній групі) з числа слухачів попередніх років.

З канадської сторони в Україну прибувають працівники Інституту професійного розвитку вчителів: Надія Луців (директор), Валентина Курилів (курс для вчителів історії), Мирослава Вербови-Онух (курс для вчителів початкових класів), Володимир Лучків (курс психології для вчителів початкових класів), Богдан Колос (курс для викладачів основ економіки).

Основною формою роботи курсів є дискусії в малих групах, Учителі обмінюються спостереженнями, думками щодо опрацьованого матеріалу та власним досвідом у ході вільних демократичних дискусій. Активізації цієї роботи сприяє участь у роботі кожної групи 2-3 осіб з числа слухачів попередніх курсів, їх особистого досвіду, застосування набутих знань.

У роботі курсів постійно беруть участь вчителі та керівники шкіл областей західних та східних регіонів України, а також україномовних шкіл Польщі, Молдови та Казахстану.

Слухачі курсів відзначають, що вперше за багато років їм не диктували, а цікавились їхньою думкою та досвідом, відчувалося довір'я до них з боку керівників курсів.

Позитивним є те, що до організації курсів залучаються кращі слухачі попередніх років, які виступають у ролі помічників канадських колег та готуються до проведення самостійних занять.

Необхідно зазначити, що вже з перших днів творчої співпраці канадські педагоги націлювали своїх українських колег на те, що основними завданнями і змістом сучасної полікультурної освіти є: створення, затвердження та розвиток гармонії у стосунках між членами різних етнічних груп; вивчення традицій рідної культури, процесу переробки цих традицій у межах нової культури; надання допомоги й підтримки представникам культур, котрі контактують, виховання взаємовідкритості, інтересу й терпимості; засвоєння цінностей та норм поведінки, котрі сформувалися в родині, на емоційному й когнітивному рівні; розвиток здатності виділяти й критично обмірковувати цінності кожної культури, а також формувати власну культурну ідентичність. Важливим аспектом є також прилучення до різних культур, формування загальнопланетарної свідомості, яка дозволяє тісно взаємодіяти з представниками різних країн та народів й інтегруватися у світовий та загальноєвропейський культурно-освітній простір; виховання в душі миру, вирішення між культурних конфліктів; розвиток здатності до міжкультурної комунікації, формування уявлення про різнопланові культурні обміни, котрі відбуваються у світі та про багаторівневу структуру кожної культури.

Не менш важливою метою полікультурної освіти є формування активної позиції у ставленні до нерівності, розвиток здатності критично сприймати стереотипи, що стосуються інших людей та їхніх культур; розвиток терпимості до чужого способу життя, повага чужих культур, іншого способу мислення, розвиток здатності диференціації всередині чужої культури, інтеграції елементів інших культур у власну систему мислення; розвиток емпатії, солідарності, здатності вирішувати конфлікти.

Висновки... Аналіз використання досвіду канадських педагогів з організації полікультурної освіти школярів в педагогічному просторі України дає підстави стверджувати, що організація навчально-виховного процесу в закладах освіти на основі полікультурності допомагає особистості досягнути багатоманітність культурних проявів у сучасному світі.

Розвинута у школярів полікультурна картина світу дає їм можливість усвідомлювати себе в якості полікультурного суб'єкта у рідному середовищі; розуміти, що групова приналежність може змінюватися залежно від контексту комунікації та інтеракції; виявляти культурну подібність між представниками різних культурних груп, визначати своє місце, роль, значимість, відповідальність у глобальних загальнолюдських процесах; виступати проти культурної агресії, дискримінації.

Таким чином, у процесі полікультурної освіти важливо сформувати у школярів уявлення про культуру та культурне розмаїття, залучати їх до загальнолюдських культурних цінностей, розвивати позитивне ставлення до своєї культури, виховувати толерантне ставлення до різних культур. Все це складатиме об'єктивну полікультурну картину світу. Відсутність належної уваги до полікультурної освіченості школярів може призвести до соціокультурної нетерпимості й ворожості до оточення.

Список використаних джерел і літератури:

1. Васютенкова И. В. Социальное здоровье личности в поликультурной образовательной среде / И. В. Васютенкова // Здоровье и образование : Материалы IV научно-практической конференции / отв. ред. Г. Е. Гун. – СПб. : ЛОИРО, 2007. – 236 с.
2. Васютенкова И. В. Современные проблемы поликультурного образования / И. В. Васютенкова // Образование в эпоху перемен. Сборник научных трудов. Выпуск 2 / отв. ред. А. А. Макареня, Н. Н. Суртаева, С. В. Кривых. – СПб. : ГНУИОВ РАО, 2006. – 143 с.
3. Институт професійного розвитку вчителів при СКВОР-і // Відгукніться. – 1996. – Ч. 11. – С. 13–17.

Анотація

Н.И.Ситник

Украинско-канадские связи как фактор развития поликультурного образования в Украине

В статье анализируются содержание и особенности поликультурного образования, раскрываются формы сотрудничества педагогов Канады и Украины по ее обеспечению в украинском образовательном пространстве.

Ключевые слова: поликультурное образование, украинские образовательное пространство, украинско-канадские связи.

Summary

N.I.Sytnyk

Ukrainian-Canadian Relations as a Factor in the Development of Multicultural Education in Ukraine

The article analyzes the content and features of multicultural education, the forms of cooperation of teachers of Canada and Ukraine as for its support in the Ukrainian educational space.

Key words: multicultural education, Ukrainian educational space, Ukrainian-Canadian relations.

Дата надходження статті: «26» вересня 2012 р.

УДК 37.018.1

Н.П.СІРАНТ,
викладач
(м.Львів)

Виховання дітей у молодій сім'ї

Стаття присвячена проблемі підготовки молоді сім'ї до виховання дитини у сучасних умовах суспільства; визначенню компетентностей щодо забезпечення формування особистісних цінностей у дітей.

Ключові слова: компетентність, молода сім'я.

Постановка проблеми у загальному вигляді... На сучасному етапі, коли наше суспільство, зокрема, і молода сім'я, переживає істотні зміни у всіх сферах життя: соціально-економічній, політичній, культурній; величезного значення набувають впливи педагогічного характеру, в першу чергу сім'ї, на виховання дітей. Саме там починається процес соціалізації зростаючого покоління, закладаються підвалини його громадянської позиції. Потенціал сім'ї багато в чому визначає ефективність громадянської свідомості батьків.

Аналіз досліджень і публікацій... Окрема проблема розглядається у дослідженнях вітчизняних і російських педагогів: Д.Луцик, Р.Іремашвілі, Т.Алексеев, Т.Кулікова, Л.Коваль, В.Костів, М.Стельмахович, В.Постовий, Т.Яценко та ін. Моделі сімейного виховання визначено в наукових працях таких учених як А.Адлер, Т.Гордон, В.Сатір та ін.